

För kännedom

Nylands avfallsnämnd 08.06.2026

1. Avfallshanteringsmyndighetens utlåtande om förslag till ändringar i avfallslagen

Miljöministeriet bad om utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av avfallslagen och 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi senast 30.4.2026. <https://www.lausuntopalvelu.fi/SV/Proposal/Participation?proposalId=cfbaf585-80bf-44a0-8a66-7326409d0c1d>

Syftet med propositionen är att förbättra avfallssorteringen, öka separatinsamlingen och återvinningen av avfall, minska förbränningen av återvinningsbart avfall samt höja insamlingsgraden för separatinsamlat elavfall (avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning). Förslagen bidrar till att uppnå de mål för återvinning och separatinsamling som fastställts i EU avfallslagstiftning (kommunalt avfall, förpackningsavfall, bygg- och rivningsavfall samt elavfall). Finland är föremål för ett överträdelseförfarande och har fått tidiga varningar från kommissionen om risken att målen inte uppnås. Genom propositionen genomförs dessutom bestämmelserna om minskning av livsmedelsavfall i ändringen av avfallsdirektivet, tillsynen effektiviseras och förfarandet med överlåtelsedokument förtydligas.

En betydande del av medborgarna och företagen sorterar inte sitt avfall i enlighet med de möjligheter till separatinsamling och de bestämmelser som redan gäller. En betydande mängd återvinningsbart avfall går för närvarande, särskilt från förvaltnings-, service- och näringsverksamhet, till förbränning som energiavfall. Avfallshanteringstjänsternas leverantörer säkerställer inte alltid att de tjänster som de erbjuder uppfyller kraven på separatinsamling. De möjligheter till separatinsamling som finns tillgängliga utnyttjas inte effektivt. En ökad sorteringsaktivitet skulle vara det mest kostnadseffektiva sättet att öka återvinningen. Delvis handlar det om bristande kunskap hos invånarna och avfallsinnehavarna. Därför behövs effektivare information och rådgivning. Myndighetstillsynen över skyldigheterna att ordna separatinsamling är begränsad.

Nylands avfallshanteringsmyndigheten understödde i sitt utlåtande samtliga förslag i propositionen (bifogat material 1).

2. Komposteringsinspektionernas syfte

Under de senaste veckorna har det i medierna rapporterats om att komposteringsinspektioner och komposteringsinspektörer ska slopas. I den offentliga diskussionen har det dock förekommit många felaktiga uppfattningar om syftet med, bakgrunden till och genomförandet av komposteringsinspektionerna. Dessa uppfattningar kan ge en felaktig bild av varför inspektionerna genomförs och vilken betydelse de har i avfallshanteringssystemet.

I avfallslagstiftningen finns ingen bestämmelse som förutsätter att avfallshanteringsmyndigheten måste utföra komposteringsinspektioner. Avfallshanteringsmyndigheten har dock rätt att genomföra inspektioner när

den anser det vara nödvändigt. Komposteringsinspektioner genomförs för att säkerställa en jämlik behandling samt för att följa upp att avfallshanteringsbestämmelserna och avfallslagstiftningen efterlevs.

Inspektionerna tryggar också en likvärdig behandling av invånarna. En del fastigheter uppfyller skyldigheten till separat insamling av bioavfall genom att använda ett bioavfallskärl som töms av avfallsbolaget och betala de kostnader som detta medför. Andra uppfyller skyldigheten genom att kompostera sitt bioavfall på fastigheten. Därför är det viktigt att kunna säkerställa att den anmälda komposteringen också faktiskt sker i enlighet med bestämmelserna. Om det inte alls vore möjligt att säkerställa att komposteringen sker på ett ändamålsenligt sätt, skulle det uppstå en situation där vissa invånare i praktiken kunde undvika skyldigheten enbart genom en anmälan utan att kompostering faktiskt bedrivs. Då skulle personer i motsvarande situation inte behandlas likvärdigt.

Inspektionerna har också en viktig rådgivande funktion. Majoriteten av all kompostering sköts på ett korrekt sätt och orsakar inga problem. Genom komposteringsinspektioner kan man ändå förebygga eventuella miljö- och hälsorisker samt säkerställa att komposteringen även fortsättningsvis fungerar ändamålsenligt. Bristfälligt genomförd kompostering kan exempelvis orsaka luktolägenheter eller locka till sig skadedjur. Vid inspektionerna ges rådgivning om korrekt användning av kompostorn, dess konstruktion och placering, och eventuella problem kan åtgärdas i ett tidigt skede. Inspektioner riktas bland annat till områden där miljövårds- eller hälsoskyddsmyndigheter har observerat problem relaterade till skadedjur.

Komposteringsinspektionerna genomförs vid sidan av det övriga myndighetsarbetet och utgör endast en liten del av avfallshanteringsmyndighetens samlade uppgifter. Ingen separat personal har anställts för inspektionerna, utan de utförs som en del av det övriga myndighetsarbetet.

Enligt avfallshanteringsmyndighetens uppfattning skulle ett förbud mot komposteringsinspektioner vara problematiskt i en situation där lagstiftningen fortfarande tillåter att skyldigheten till separat insamling av bioavfall ersätts med kompostering. Om det inte på något sätt går att säkerställa att komposteringen sker på ett korrekt sätt uppstår en obalans mellan olika avfallshanteringslösningar. Ett konsekvent alternativ vore då i praktiken att slopa möjligheten att ersätta separat insamling av bioavfall med kompostering, vilket skulle innebära att alla fastigheter som omfattas av skyldigheten till separat insamling av bioavfall skulle behöva ha ett bioavfallskärl som töms av avfallsbolaget.

Inom avfallshanteringsmyndighetens område komposterar över hälften av de fastigheter som omfattas av skyldigheten till separat insamling av bioavfall sitt bioavfall på fastigheten, medan mindre än hälften har ett bioavfallskärl för separat insamling. Detta visar att kompostering utgör en betydande del av områdets avfallshanteringssystem.

Avfallshanteringsmyndigheten har genomfört komposteringsinspektioner sedan år 2021. Relativt få inspektioner genomförs i förhållande till det totala antalet fastigheter som komposterar. Bemötandet har i huvudsak varit positivt och både invånare, kommunernas övriga myndigheter och avfallsbolaget har upplevt inspektionerna som nödvändiga.

Beslutsförslag

Antecknas för kännedom.

Beslut